

INHOUDSOPGAVE

1	Noodzaak van gelijkere kansen	10
2	Kansenongelijkheid in de basisschool	12
2.1	Kinderen verschillen, onderwijstijd is gelijk	13
2.2	Basisschool sorteert voor op voortgezet onderwijs	14
3	Wat hebben kansen(on)gelijkheid en tijd met elkaar te maken?	18
3.1	Hoe ziet kansenongelijkheid in het basisonderwijs eruit?	19
3.2	Tijd en beleid	20
3.3	Wettelijke opdracht aan de school	23
3.4	Gaan Nederlandse kinderen veel tijd naar school?	23
4	De tijd is schaars, de opdracht is groot; wie maakt de keuzes?	26
4.1	Kerdoelen binnen de tijd	27
4.2	Durven kiezen	29
5	Krijgen alle kinderen dezelfde hoeveelheid onderwijstijd?	32
5.1	Op hoeveel onderwijstijd hebben kinderen recht?	33
5.2	Verzuim en onderwijstijd	34
5.3	Geboortedatum en onderwijstijd	36
6	Zou meer tijd gelijkere kansen kunnen bevorderen?	38
6.1	Tijd naar behoefte	39
6.2	Werkt meer tijd?	41
6.3	Méér tijd nodig? Schaduwonderwijs, zittenblijven en speciaal (basis)onderwijs	42
6.4	Hoeveel leerlingen zouden baat hebben bij meer onderwijstijd?	44
6.5	Nog meer tijd? Nederlandse kinderen gaan al zo lang naar school	45
7	Waarom wordt de tijd besteed?	46
7.1	De school verdeelt de tijd over vakken en kerndoelen	47
7.2	Sommige vakken zijn belangrijker dan andere	48
7.3	Samenhang beschermt tegen trends en hypes	54
7.4	Zijn de activiteiten voor iedereen of voor een selecte groep?	55
7.5	Zicht op tijd	58

8	Hebben pedagogisch-didactische keuzes gevolgen voor de tijd?	62
8.1	Ideologische stromingen	63
8.2	Didactische en pedagogische keuzes staan niet los van inhoud, middelen en tijd	65
8.3	Leren op de tijd van de leraar of de leerling	66
8.4	De leerling mag wel of niet kiezen	67
8.5	Pedagogisch-didactische keuzes en toetsen	68
8.6	Kiezen voor nu of later	69
8.7	Ideologie, schaarste aan tijd en kansengelijkheid	70
8.8	Ideologie, van controverse naar gesprek over pijnlijke keuzes	70
9	Is de leerling voor school afhankelijk van ouders?	72
9.1	De onvergetelijke verjaardag	73
9.2	Overlap in verantwoordelijkheden van ouders en school	74
9.3	Tijd voor ouder-professionalisering	75
9.4	Alles voor school door school	75
9.5	Ouderhulp voor iedereen	75
10	Doet de spreiding van de tijd ertoe?	78
10.1	Wat mag en wat moet?	79
10.2	Geschiedenis en ontwikkeling van de spreiding van de tijd	82
10.3	Spreiding van de tijd over de dag en de week	84
10.4	Spreiding van de tijd over het jaar en de hele basisschoolperiode	86
10.5	Spreiding loont	88
11	Tijd en toetsen	92
11.1	Over toetsen	93
11.2	Wat moet en mag niet?	94
11.3	Verschillen tussen wetgeving en praktijk	96
11.4	Tijd voor toetsen versus tijd voor leren	101
11.5	Gelijke onderwijstijd betekent ongelijke toetskansen	102
11.6	Wat doen we met de toetsuitslag?	103
11.7	Tijd voor het schooladvies	105
11.8	Schooladvies en kansengelijkheid	106
11.9	Nog meer ongelijke kansen	107

12 Tijd voor voorbeelden	110
12.1 Voorbeeld De Opstap: alle leerlingen ten minste 940 uur onderwijstijd	111
12.2 Voorbeeld De Kwinkslag: alle leerlingen 940 uur onderwijs en betere werkomstandigheden	113
12.3 Voorbeeld De Goudvink: openstaande vacatures	114
12.4 Voorbeeld De Poolster: het schoolplan vertaald naar onderwijstijd	115
13 Tijd om zelf aan de slag te gaan	118
13.1 Breng de tijdsbesteding van leerlingen in kaart	119
13.2 Gezichten van kansenongelijkheid op jouw school	119
13.3 Verzuim- en onderwijstijdbeleid	120
13.4 Toegankelijkheid van schoolvakken en activiteiten	120
13.5 Meer tijd voor bijzondere leerlingen of groepen	121
13.6 Leerlingen en hun ouders	121
13.7 Visie en keuzes	121
Nawoord	122
Literatuur	128